

IETS OVER DE SCHILDERS
CLAES, HANS en WILLEM SNELLAERT

DOOR

J. L. VAN DALEN.

In Oud-Holland jaarg. XII, 2e afl., deelde de heer G. H. VETH een en ander mede over den schilder CLAES SNELLAERT. Ik kan hieraan eenige gegevens over hem toevoegen, die misschien niet van belang ontbloomt zijn, om werk van dien weinig bekenden meester op te sporen.

Uit gilderekeningen van St. Lucas blijkt, dat hij sedert 1585 te Dordrecht woonde, en van 2 tot 5 leerlingen had. (Zie Mr. OVERVOORDE, Rek. van de Gilden van Dordrecht, bijlage X bl. 231). Uit zijn testament, dat onder de papieren der Weeskamer berust, leeren we, dat hij geboren was „tot Cortryck in Vlaanderen”, eerst huwde met JENNEKE BOTTELLIERS, bij wie hij een zoon WILLEM had, en daarna met EMERENTIANA SPECKHOUWERS, geboren te Antwerpen, bij wie hij een zoon HANS verwekte. Dat testament werd gepasseerd 23 Dec. 1601 voor den not. HUBRECHT BALIS, terwijl CLAES SNELLAERT „wat zieckelycken te bedde lag”,

maar zijne vrouw „cloeck ende gesont van lichame” was. Zij institueerden „d’een d’ander ende den lancxtlevenden van hen beyden tot universeel erfgenaam”, onder gehoudenheid, den zoon HANS te moeten opvoeden, „naer staet ende faculteyt van den langstlevende”, terwijl, indien de vader het eerst kwam te overlijden, de moeder bovendien aan HANS „de som van eens twaelff guldens ’t stuck tot „XL grooten vls. gerekent, met alle zyns vaders gereedschappen ende consten „dienende totte schilderye”, moest uitkeeren, „wtgesteken alleen de staende ende opgemaecte wercken”, welke zouden blijven aan de moeder. Indien de moeder eerst kwam te sterven, moest de vader zijn zoon HANS vijftig guldens uitkeeren. De voorzoon WILLEM werd bij dit testament geheel gesecludeerd, omdat hij volgens verklaring van den vader reeds meer genoten had, dan hem, volgens de behoorlijke vertichting, van zijn moederlijke goederen toekwam.

Kort daarna, zoo kort, dat men zelfs denken moet, dat beiden aan een besmettelijke ziekte (de pest?) zijn overleden, werd de inventaris opgemaakt, ten huysse van PIETER STERCK van de naegelaten goederen van NICOLAES SNELLERT, schilder, ende EMERENTIA SPECQHOUEWERS, in presentie van WILLEM en HANSKEN SNELLAERT, CORNELIS REYNS en CORNELIS GERRITS op ten XV January 1602. Daarin lezen we:

„Opte Voorcamer, alwaer den voorsz. NICLAES ende EMERENTIANA overleden zijn” enz.

In het testament wordt gezegd, dat zij woonden „in de Wijnstraet, tegenover ’t stadthuys in de Elie, boven op de camer”.

Uit een en ander blijkt dus, dat zij niet erg ruim behuysd waren, want behalve de „voorcamer” hadden ze nog slechts een achterkamer, die CLAES tot atelier diende.

Uit den inventaris zien we, wat CLAES SNELLAERT aan schilderwerk en gereedschap heeft nagelaten.

Opte Achtercamer.

B o e c k e n.

De Cronycke van Carion.

Een bybell.

’t Martelaersbouck.

drye boucxkens met sloten.

acht boucxkens met couvertueren.

Kunsten ofte Schilderyen.

- Een groote Calisto op douck maer gedootveruwet.
 Een cleyn Calisto met lysten op bort gedaen.
 Een Adam ende Eva op peneel met lyste.
 Een kinneken ofte schieterken op douck gedootveruwet.
 Een suygerken van wit ende swart met een lyst.
 Een Lucretia wit ende swart met een lijst.
 Een schieterken op peneel met lijsten.
 Een naeckte vechterye op penneel met lysten maer gedootveruwet.
 Een verrissenisken ofte Christus alleen op papier.
 Twee kinnekens in ruyte op hout met lysten.
 Een Venus ende Cupido, een satyer wit ende swart op penneel.
 Een cleyn met een groot Joannesken met het Lam op penneel.
 Twee papeterkes wit ende swart op paneel.
 Een kinderdans wit ende swart op paneel.
 Een slaepende Venus ende Cupido op papier.
 Een Lucretia op paneel onvolmaeckt.
 Een Caritas op paneel onvolmaeckt.
 Een Susanna op paneel onvolmaeckt.
 Een Crucifix wit ende swart op paneel.
 Een Adam ende Eva op douck onvolmaeckt.
 Een Acteon ende Diana op douck met lysten ende achter beslagen.
 Een Bachusken ende Kinderdans op douck onvolmaeckt.
 Noch een Acteon ende Diana op douck met swarte lysten ende achter beslagen.
 Een beworp van een Susanna op douck.
 Een maecht van Dordrecht inde Hollanschen thuyn op papier op paneel geplackt.
 Noch wat plaesterwerck.
 Een cleyn groen hangent tresoerken om verven te zetten.
 Zeven paletten.
 Een deel verwpotten met weynich verw daerin, en eenige penseelen ofte verwquispels.
 Een witboomen tresoerken oft kasken, daerinne bevonden deese veruwe:
 Eerst twee pont thien onsen verscheyde mastekotten.
 Schytgeel zeven onsen een halve. }
 berchgroen twee pont twee onse. } al met de
 roe vormmelioen drye onse. } papieren.

Smalt thien ons met het zacxken.
 Noch acht papyerkens met verscheyde veruwe.
 Vyer dooskens met wat veruwe ende smalte.
 Een dooske met drye ofte vyer pinseellen.
 Twee blaykens geslagen gout.
 Vier blaykens geslagen zilver.
 Een vryffsteen daer men veru op vryft.
 Drye werck ezels.
 Een layken met slechte veruwe.
 Een lang tonneken met Lamswartsel daerin.
 Een lae met Lamswartsel.
 Drye spyegels.
 Twee kleermanden.
 Een lijst zonder paneel.
 Een douck op een raemt.

Den 29 Januari 1602 werd alles „tot Celiken in de Goudtzblom” verkocht op zes weken crediet. De boeken brachten op :

1 bijbel	9 gl.
1 bouck Carionis	9½ gl.
1 martelaersbouck.	39 st.
2 boucken van Sermonyen	19 st.
9 boucken	23 st.

De schilderijen deden als volgt :

2 schilderijen	17 st.
2 schilderijen	21 st.
2 kinderkens	4½ gl.
2 schilderijen	4½ gl.
1 schilderij	5 gl. 2½ st.
1 schilderij van Action.	15 gl.
1 schilderij van Action.	33 gl.
1 deel gereedschap tot de schilderij	12 gl.

De geheele opbrengst van het erfhuis bedroeg 547 gl. 6½ st. licht geld, of 273 gl. 16½ st. zwaar, d. w. z. guldens van 20 st., waarvan na aftrek der

onkosten en 't geen door WILLEM SNELLAERT zelf gekocht was 214 gl. 13 st. 6 penn. overschoot, bestaande uit:

142	woorp 5 grooten	=	f	61	—	0	—	0	
8	Rycxdaelders	=		18	—	8	—	0	
7	Coninxdaelders	=		17	—	17	—	0	
8	nieu nobels	=		66	—	0	—	0	
17	gout guldens	=		45	—	18	—	0	
	Paeyment	=		5	—	10	—	6	
				f	214	—	13	—	6

De minderjarige zoon HANS kwam onder voogdij van CORNELIS REYNS, en door bemiddeling van ds. JOHANNES BECIUS werd hij in Mei 1602 naar Haarlem gezonden, waar hij bij den schilder GILIS VAN BREE in den kost werd gedaan, onder toezicht van ds. JOANNES BOGAERT. De fondsen in Dordrecht schijnen niet toereikend geweest te zijn, om hem daar te laten blijven. Ds. BOGAERT schrijft 25 Mei 1602 over HANS „datter eenige andere provisie sal moeten „gesteld worden, ofte dat hy ten eynde soude mogen op de doolbane commen, „want de luyden, daer hij thuys licht, en connen hem by de wint niet houden”. Uit een tweeden brief van ds. BOGAERT aan ds. BECIUS blijkt, dat hem 1 Juni weer 12 guldens voor den jongen HANS SNELLAERT gezonden waren, maar nog diezelfde maand keerde HANS naar Dordrecht terug, om weder ten huize van zijn halfbroeder WILLEM te verblijven. Van de twaalf guldens was na aftrek van „lijftocht,” en „19 weken van slapen en thuis leggen à 8 st. ter weke” nog 23 st. over, welke door CORNELIS REYNS in zijn rekening over de nalatenschap van CLAES SNELLAERT werden verantwoord. Uit deze rekening blijkt, dat REYNS alle schulden van CLAES en de onderhoudskosten van HANS betaalde, benevens het volgende:

CORNELIS REYNS affgehouden doet hem	
quam in haren noet geassistert	13 — 10 — 0
Aen DIERVYCK sieckenbesoeker bet.	3 — 0 — 0

Kort na zijn terugkeer te Dordrecht, schijnt HANS SNELLAERT ten huize van zijn broeder overleden te zijn; het staetken van zijn achtergelaten goederen dateert van 22 Juni 1604. Daarin zien we o. a. dat WILLEM de verdiensten van zijn broer HANS ontving en bewaarde, dat HANS aan schilderijen naliet:

- een schildery genaemt Actium (Acteon).
- een Cupidoken.
- een Lucretia.
- een vrouwetronic wit ende swart.

ende noch twee goude ringekens, waardich omtrent vyff gulden. Behalve de klederen en deze schilderstukken bedroeg het actief der nalatenschap van HANSKE 132 gl. 14 st. 2 penn., waartegenover een passief stond van 72 gl., wegens kostgeld gedurende 16 maanden. HANS SNELLAERT was dus in Oct. 1603 overleden. Zijn nalatenschap werd door de Weeskamer beredderd, en verdeeld tusschen WILLEM SNELLAERT en CORNELIS REYNSZ „ten behoeve van de erfgenamen van HANSKEN van moederszijde”. De eerste ontving 72 gl., onder aftrek der 29 gl. 19 st. „van ’t gene HANSKEN met syn hantwerck hadde gewonnen”, plus de helft der nog resteerende 90 gl. 13 st. 2 penn.; CORNELIS REYNSZ het overige.

Hoewel WILLEM en HANS SNELLAERT beiden schilders schijnen geweest te zijn, weten we van hun werk niets. Van WILLEM wordt verder geen gewag meer gemaakt dan als ziekenbezoeker. De kunst, die onder HANSKENS nalatenschap aangetroffen wordt, was van zijn vader afkomstig.

